

Àngel Guimerà

Literatura catalana III

Àngel Guimerà - vida

- ▶ Va néixer el 1845, tot i que va ocultar la seva data real de naixement degut al matrimoni posterior dels seus pares.
 - ▶ Neix a Canàries, i marxa a Catalunya el 1853, un fet que el fa sentir en un clima estrany.
 - ▶ Aviat adopta la llengua i els costums catalans, els seus inicis com a escriptor són, però, en castellà.
 - ▶ El seu cercle d'amics a Tarragona fan que aviat assumeixi les inquietuds de la societat catalana.
 - ▶ En pocs anys es converteix en líder de la nova generació d'escriptors i intel·lectuals.
 - ▶ El 1870 fa la seva primera aparició pública amb la Jove Catalunya. El 1875 obté un petit premi als Jocs Florals, el 1876 ja un primer gran premi i el 1877 guanya tots tres, coronant-se com a mestre en gai saber.
 - ▶ El 1871 funda el periòdic "La Renaixença", que després es convertirà en un diari de gran influència, i ell en serà el director.
-

Àngel Guimerà – obra en vers i prosa

- ▶ Tot i ser conegut com a dramaturg, Guimerà mai va abandonar la poesia. El 1877 aconsegueix el major èxit als JF.
 - ▶ El 1887 publica *Poesies*, i el 1920 *Segon llibre de poesies*.
 - ▶ La seva obra es caracteritza per la varietat de registres, des de l'intimisme de la seva poesia amorosa al més plàstic de la poesia patriòtica, o la poesia popular.
 - ▶ La seva poesia té caràcter argumental, quan la poesia europea era ja merament descriptiva.
 - ▶ El to és patriòtic, combatiu, grandios, amb una gran habilitat dramàtica i concepció èpica dels temes.
 - ▶ Podem classificar la seva obra poètica en poemes:
 - ▶ Històrics (no relacionats directament amb Catalunya)
 - ▶ Religiosos
 - ▶ Experiència personal (amorosos, idealització de la vida infantil)
 - ▶ Narratius o de costum (temes romàntics, tradició oral)
 - ▶ Civils i polítics (afirmació patriòtica, exaltació del passat)
 - ▶ L'activitat com a dramaturg va eclipsar una variant que podria ser l'alternativa a Verdaguer
 - ▶ La seva prosa és escassa, un parell de contes i una novel·la breu *Rosa de Lima* (1917). Els motius són molt similars als de la seva obra dramàtica (mestissatge, desarrelament), però aporta frescura a la llengua catalana, amb un llenguatge viu i acolorit.
-

Àngel Guimerà – obra dramàtica, 1879-1890

- ▶ El 1879 estrena la seva primera obra teatral, *Gala Placídia*.
- ▶ Es tracta d'uns inicis que s'emmarquen dins del Romanticisme europeu, encara vigent a Catalunya. La seva intenció és aprofundir les línees del teatre català incipient, amb un to poètic molt clar i variat que li permet descriure amb més matisos els estats psíquics dels seus personatges.
- ▶ Destaca la seva capacitat de presentar amb una força inversemblant passions psicològiques.
- ▶ La protagonista és una dona atrapada entre dues cultures, la romana i la gòtica. Aquesta idea de mestissatge acompanyarà Guimerà en pràcticament tota la seva obra: personatges apassionats, contradictoris, en lluita i que busquen una acceptació social que no sempre troben. La inadaptació provocada per motius d'origen. Aquesta idea queda molt ben representada en els
- ▶ drames en prosa de la segona etapa.

Àngel Guimerà – obra 1879-1890

- ▶ Les primeres obres dramàtiques insisteixen en la tragèdia romàntica, en vers, amb acció medieval o, si més no, anterior, com a *Mar i Cel* (1888).
 - ▶ *Judith de Welp* (1883) – segle IX
 - ▶ *El Fill del Rei* (1886), centrada en una Edat Mitjana sense referències històriques.
 - ▶ *L'ànima morta* (1892), ídem.
 - ▶ La tragèdia més important serà *Mar i Cel*. Destaca per la passió del seus dos protagonistes principals, per l'aspecte del mestissatge d'en Saïd.
 - ▶ *La Boja* (1890) suposa un canvi temàtic, l'acció se situa al segle XIX, en un ambient molt més real, entre minaires, gent humil...
 - ▶ És una intenció realista que a poc a poc es va apoderant de Guimerà.
 - ▶ Podem parlar d'aquesta primera etapa basada en una proposta programàtica plantejada per persones molt properes a Guimerà, especialment el crític Josep Yxart.
 - ▶ Fins a cert punt Guimerà va ser triat per les seves qualitats com a representant de la dramaturgia catalana, que acompanyaria Verdaguer com a representant de la poesia èpica.
-

Àngel Guimerà – obra (1890 – 1900)

- ▶ A partir del 1890 Guimerà entra de ple en l'etapa més realista des del punt de vista estètic, però els seus personatges continuen sent romàntics. Guimerà descobreix la Catalunya real, rural, en prosa.
 - ▶ Sala d'espera (1890) – estació de tren com a mirall d'un país.
 - ▶ En Pólvora (1893) – conflicte obrer, solidaritat amb el desamparat, necessitat d'empatia.

Guimerà vol una societat més justa, i ho fa palès amb drames molt tensos, on el protagonista és un ésser marginat amb la necessitat de trobar algú que estimar. Guimerà treballa amb personatges humans i universals que se'enfronten a un món corrupte, molt allunyat del mite.

Terra baixa (1896)

La filla del mar (1900)

L'estructura en totes aquestes obres és molt similar:

El plantejament es condensa fins arribar a un tercer acte on es produeix l'explosió temàtica.

Els personatges van creant tota una sèrie de tensions que finalitzen en tragèdia.

Àngel Guimerà – obra (1900-1924)

- ▶ La varietat de línies en la seva obra durant aquest període fa difícil veure el fil conductor. Constant canvi de registres i estils
- ▶ Guimerà es converteix en una víctima del seu èxit. Sucumbeix en certa mesura a l'èxit obtingut i s'allunya de la seva obra anterior. Vol adaptar-se als nous corrents estètics i no perdre el favor del públic.
- ▶ La seva salvació arriba amb el modernisme (1900-1911), amb el canvi del realisme pel simbolisme. Guimerà entra en un món oníric tan típic dels modernistes, si bé optarà per un modernisme més “regeneracionista” (rebutja de l'art per l'art i reflexe dels conflictes socials).
- ▶ Guimerà aconsegueix recuperar el to èpic de les seves primeres obres
 - ▶ El camí del sol (1904) – cant a la gesta dels almogàvers.
 - ▶ Andròmaca (1906) – Aferrissada defensa d'un poble oprimint davant Bizanci – un reflex del conflicte Espanya – Catalunya.

L'actitud política

- ▶ Creació literària i catalanisme van estretament lligats per Guimerà.
- ▶ Guimerà es va radicalitzant amb el temps.

- ▶ Personatges marginats
- ▶ La injustícia col·lectiva

Catalunya és un personatge marginat, una nació discriminada i humiliada.

- ▶ Esdevé una de les personalitats més significatives del catalanisme militant, influeix considerablement en les capes populars i la classe obrera. Els seus discursos i proclames eran molt seguits i era un gran orador. Recorre Catalunya exposant els seus punts de vista, amb una recopilació anomenada “Cants a la pàtria”.
 - ▶ Es pot parlar, doncs, de Guimerà com un dels primers símbols de la intel·lectualitat catalana moderna, gràcies a la seva popularitat i representativitat pública.
 - ▶ Es converteix en un personatge perillós i el 1921 veu com es prohibeix una de les seves obres sobre el setge de Barcelona de 1714.
-

La repercussió de la seva obra

- ▶ Guimerà és potser l'autor més important de la literatura dramàtica catalana.
- ▶ La seva obra adquireix dimensió internacional amb traduccions a molts idiomes i representacions a Amèrica llatina i els Estats Units. Es roden pel·lícules de Maria Rosa o de Terra baixa. Les seves traduccions al suec el fan susceptible de ser candidat al Nobel el 1913.
- ▶ Amb el temps Guimerà és objecte de crítiques també en el seu país, però això no li treu la consideració de clàssic.

